
Poemes

per Robert Lowell

(versió de Narcís Comadira)

ELS SANTS INNOCENTS

Escolta, les campanes del fenc dringuen mentre el carro
va brandant sobre llantes de goma pel quitrà
i el glaç carbonejat sota el molí draper
i el canal de les sabogues. Els bous baven i s'espanten
sorpresos pels parafangs d'un cotxe
i s'eixelebren enormement turó de Sant Pere amunt.
Aquests són els qui no s'han tacat amb dones —el seu
dolor no és el dolor d'aquest món:
el rei Herodes cridant venjança vora els vinclats
genolls de Jesús garrotant-se en l'aire,
un rei d'imbècils muts i d'infants. Encara
el món és més Herodes que Herodes; i l'any
mil nou-cents quaranta-cinc de gràcia
pesadament amb pèrdues puja el turó encarrallat
de la nostra purgació; i els bous s'apropen
als usats fonaments del seu estatge,
el sant pessebre on el seu llit és blat de moro
i grèvol esqueixat pel Nadal. Si ells es moren,
com Jesús, amb l'arnès, qui els plorarà?
Nen, anyell dels pastors, que quiet que jeus!

THE HOLY INNOCENTS

*Listen, the hay-bells tinkle as the cart / Wavers on rubber tires along the tar / And cindered
ice below the burlap mill / And ale-wife run. The oxen drool and start / In wonder at the
fenders of a car, / And blunder hugely up St. Peter's hill. / These are the undefiled by
woman — their / Sorrow is not the sorrow of this world: / King Herod shrieking vengeance
at the curled / Up knees of Jesus choking in the air,
A king of speechless clods and infants. Still / The world out-Herods Herod; and the year, /
The nineteen-hundred forty-fifth of grace, / Lusters with losses up the clinkered hill /
Of our purgation; and the oxen near / The worn foundations of their resting-place, / The
holy manger where their bed is corn / And holly torn for Christmas. If they die, / As Jesus,
in the harness, who will mourn? / Lamb of the shepherds, Child, how still you lie.*

DESPRÉS DE LES SORPRENENTS CONVERSIONS

Vint-i-dos de setembre, Senyor: avui us faig
la carta de resposta. Cap a finals de maig,
prop de l'Ascensió, començà a ser
més sensible. Un cavaller
amb més enteniment del comú, estricte
en moral, pietós en la conducta, invicte
contra el nostre agulló. Un home d'un cert nom,
un útil ciutadà, honorat per tothom,
provenia de pares malencònics; donats
a èxtasis secrets, vivien molt tancats;
el seu oncle, jo crec, va ser això el que el matà:
bona gent, però amb massa o poc cap per pensar.
Vaig predicar un diumenge, d'un text de Reis fent gloses,
i mostrà inquietud per l'ànima. Féu coses
molt esperançadores. Es parava
a mirar com el vent contra un arbre topava
i lloava aquests camps que ha fet Nostre Senyor.
Un dia, que es morí el bou d'un pobrissó,
li va deixar un xelí sobre el llindar; per més
que una set d'estimar com serp el sacsegés
mai no gosà esperar massa en la seva estada
al cel. Fins tard, seient, s'estigué una vegada
darrera la finestra, un ciri esporuguit
degotant-li a la Bíblia; al llarg d'aquella nit
va meditar el terror, després semblava estar
més enllà de consells i raons, somnià
que havia de tocar la trompeta final
el dia del Judici, a Concord, i fatal-
ment, a finals de maig, ell es va degollar.
Tot i judicat boig, aviat un insà

neguit paralitzava tot el poble. Al senyal de Jehovà, Satan semblava fer més mal entre nosaltres: Déu ens cedí a Satan i ell ens encalçà amb gran duresa, tant, que pensàrem que no hi hauria mai respit sinó amb la mort. La pau ens havia fugit. Tota la feina feta, perduda. Tots gement. L'alè de Déu marxà d'aquest país. La gent, un cop indiferent als dubtes i tornada endurida, indolent, despietada, saltava en ple migdia com si, amb la veu greu, un quincallaire fes: «Amic meu, amic meu, degolla't, sents?, degolla't. Ara! Ara!» Vint-i-dos de setembre, Senyor, encara cruix l'arbre per les pomes no collides, i a l'alba trenca l'aigua la perca farcida d'ous i balba.

AFTER THE SURPRISING CONVERSIONS

September twenty-second, Sir: today / I answer. In the latter part of May, / Hard on our Lord's Ascension, it began / To be more sensible. A gentleman / Of more than common understanding, strict / In morals, pious in behaviour, kicked / Against our goad. A man of some renown, / An useful, honored person in the town, / He came of melancholy parents; prone / To secret spells, for years they kept alone — / His uncle, I believe, was killed of it: / Good people, but of too much or little wit. / I preached one Sabbath on a text from Kings; / He showed concernment for his soul. Some things / In his experience were hopeful. He / Would sit and watch the wind knocking a tree / And praise this countryside our Lord has made. / Once when a poor man's heifer died, he laid / A shilling on the doorsill; though a thirst / For loving shook him like a snake, he durst / Not entertain much hope of his estate / In heaven. Once we saw him sitting late / Behind his attic window by a light / That gattered on his Bible; through that night / He meditated terror, and he seemed / Beyond advice or reason, for he dreamed / That he was called to trumpet Judgment Day / To Concord. In the latter part of May / He cut his throat. And though the coroner / Judged him delirious, soon a noisome stir / Palsied our village. At Jehovah's nod / Satan seemed more let loose amongst us: God / Abandoned us to Satan, and he pressed / Us hard, until we thought we could not rest / Till we had done with life. Content was gone. / All the good work was quashed. We were undone. / The breath of God had carried out a planned / And sensible withdrawal from this land; / The multitude, once unconcerned with doubt, / Once neither callous, curious nor devout, / Jumped at broad noon, as through some peddler groaned / At it in its familiar twang: "My friend, / Cut your own throat. Cut your own throat. Now! Now!" / September twenty-second, Sir, the bough / Cracks with the unpicked apples, and at dawn / The small-mouth bass breaks water, gorged with spawn.

DARRERS DIES A BEVERLY FARMS

A Beverly Farms, una imponent, desagradable pedra
omplint el centre del jardí:
un incert aire japonès.
Després del seu Bourbon «passat de moda», el Pare,
fresc, bronzejat, un pèl massa vermell de cara,
dominant com si estés de servei a coberta
sota el seu llum en forma d'estrella de sis puntes:
regal d'aniversari del juliol passat.
Somreia el seu somriure oval dels Lowell,
vestia la jaqueta de gavardina crema
i la faixa blau d'indi.
El seu cap era eficaç i sense cabell,
el seu aspecte, fruit de la nova dieta, vitalment acurat.

El Pare i la Mare es van instal·lar a Beverly Farms
per ésser a dos minuts a peu de l'estació,
a mitja hora de tren dels metges de Boston.
No tenien vistes al mar,
però les vies blau cel del tren dels abonats brillaven
com una escopeta de dos canons
entre els sumacs escarlata de finals d'agost
multiplicant-se com el càncer
a les vores del seu jardí.

El Pare havia tingut dos infarts.
Encara atresorava estalvis d'amagat,
però el seu millor amic era el seu petit, negre *Chevie*,
guardat al garatge com un vedell sacrificial
amb cascs daurats,
però sensacionalment sobri,

i amb menys espai que una vella sabata de ball.
El venedor local, un «gitano»,
fou subornat amb un «rescat de rei»
perquè lliurés de pressa un cotxe sense crom.

Cada matí a dos quarts de nou,
distret i radiant,
carregat amb els seus llibres de càlcul i de trigonometria,
les seves estadístiques dels *clipper*
i el seu regle de càlcul de marfil,
el Pare s'escapava amb el seu *Chevie*
per a passar l'estona en el Museu Marítim, a Salem.
Al conservador li deia
«el comandant de l'Armada Suïssa».

La mort del Pare va ser abrupta i incontestada.
La seva visió fou encara ben bé dels vint.
Després d'un matí d'ansiós, repetitiu somriure,
les seves últimes paraules a la Mare foren:
«em trobo horriblement».

TERMINAL DAYS AT BEVERLY FARMS

At Beverly Farms, a portly, uncomfortable boulder / bulked in the garden's center— / an irregular Japanese touch. / After his Bourbon "old fashioned," Father, / bronzed, breezy, a shade too ruddy, / swayed as if on deck-duty / under his six pointed star-lantern— / last July's birthday present. / He smiled his oval Lowell smile, / he wore his cream gabardine dinner-jacket, / and indigo cummerbund. / His head was efficient and hairless, / his newly dieted figure was vitally trim.

Father and Mother moved to Beverly Farms / to be a two minute walk from the station, / half and hour by train from the Boston doctors. / They had no sea-view, / but sky-blue tracks of the commuters' railroad shone / like a double-barrelled shotgun / through the scarlet late August sumac, / multiplying like cancer / at their garden's border.

Father had had two coronaries. / He still treasured underhand economies, / but his best friend was his little black Chevie, / garaged like a sacrificial steer / with gilded hooves, / yet sensationally sober, / and with less side than an old dancing pump. / The local dealer, a "buccaneer", / had been bribed a "king's ransom" / to quickly deliver a car without chrome.

Each morning at eight-thirty, / inattentive and beaming, / loaded with his "calc" and "trig" books, / his clipper ship statistics, / and his ivory slide rule, / Father stole off with the Chevie / to loaf in the Maritime Museum at Salem. / He called the curator / "the commander of the Swiss Navy".

Father's death was abrupt and unprotesting. / His vision was still twenty-twenty. / After a morning of anxious, repetitive smiling, / his last words to Mother were: / "I feel awful."

PER VENDRE

Pobra tímida joguina,
posada amb pròdig desdeny,
habitada just un any:
la caseta del meu Pare a Beverly Farms
estava en venda al mes de morir.
Buida, oberta, cordial,
els seus mobles ciutadans
sembla que estan de puntetes
esperant el transportista
que segueix al de l'agència.
A punt, amb por
de viure sola fins als vuitanta,
la Mare, atordida en una finestra,
com si estés sobre un tren
una parada més enllà d'on ella anava.

FOR SALE

*Poor sheepish plaything, / organized with prodigal animosity, / lived in just a year— / my
Father's cottage at Beverly Farms / was on the market the month he died. / Empty, open,
intimate, / its town-house furniture / had an on tiptoe air / of waiting for the mover / on
the heels of the undertaker. / Ready, afraid / of living alone till eighty, / Mother mooned
in a window, / as if she had stayed on a train / one stop past her destination.*

EDAT MITJANA

Ara la tasca del pic de l'hivern
em cau a sobre, Nova York
se'm va ficant als nervis
mentre camino
els mastegats carrers.

Als quaranta-cinc,
què més, què més?
A cada cantonada
trobo el meu Pare,
als meus anys, encara viu.

Pare, perdona'm
les meves culpes
així com jo perdono
aquells
de qui jo sóc deutor!

MIDDLE AGE

*Now the midwinter grind / is one me, New York / drills through my nerves, / as I walk /
the chewed-up streets.*

*At forty-five, / what next, what next? / At every corner, / I meet my Father, / my age,
still alive.*

Father, forgive me / my injuries, / as I forgive / those I / have injured!

Tu mai no has escalat
el Mont Sió; encara, abandonat
dinsaure,
fas les últimes passes per la crosta
on jo he de caminar.

Versió de Narcís Comadira
Barcelona, desembre del 1977

*You never climbed / Mount Sion, yet left / dinosaur / death-steps on the crust, / where
I must walk.*

Robert Lowell va néixer a Boston el primer de març de 1917 en una antiga família de Nova Anglaterra. Estudià a Harvard i es graduà el 1940. El mateix any es va convertir al catolicisme, cosa insòlita en el seu ambient purità i calvinista. El 1943 va ser condemnat a un any i un dia de presó per negar-se a anar a la guerra. Va al·legar que els bombardeigs a les poblacions civils eren moralment indefensables. El seu primer llibre de poemes, *Land of Unlikeness*, el publicà el 1944. El 1946, integrat per poemes del llibre anterior revisats i poemes nous, publica *Lord Weary's Castle*. L'any següent rep el Premi Pulitzer per aquest llibre. Del 1951 és *The Mills of the Kavanaughs*; del 1959 és *Life Studies*, que rebrà l'any següent el «National Book Award». Del 1964 és *For the Union Dead*. I del 1967 *Near the Ocean*. Aquests són els seus llibres més importants. Va morir el 12 de setembre de 1977 en un taxi de Nova York, d'un atac de cor.

Pel que fa als poemes que he traduït, «Els sants innocents» i «Després de les sorprenents conversions» són de *Lord Weary's Castle*, «Darrers dies a Beverly Farms» i «Per vendre» són de *Life Studies* i «Edat Mitjana» és de *For the Union Dead*.